

BALANCEREN IN HET KRACHTENVELD VAN BELANGEN

Kwartiermakers, duizenddingendoekje, BVm (maatschappelijke bv) en toezichtskosten doorberekenen aan de belastingbetaler. Zomaar een aantal termen uit het debat in de Tweede Kamer over 'de toekomst van de accountancy', eind september. De kwaliteit van dienstverlening in het wettelijke controledomein blijft de gemoederen flink bezig houden en staat torenhoog op de agenda bij alle stakeholders van de financiële verantwoordingsketen. Dus ook bij het SRA-bestuur.

Met 190 (aspirant-)leden die beschikken over een AFM-vergunning en een marktaandeel van meer dan 30%, is SRA een belanghebbende partij binnen het Wta-domein, onderdeel van die financiële keten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het bestuur flink inzet om de belangen van de SRA-leden te behartigen; zeker gezien het mogelijke 'door-druppeleffect' van wet- en regelgeving op de andere vormen van dienstverlening binnen de veelal multidisciplinaire SRA-praktijken.

De Tweede Kamer debatteerde eind september over de maatregelen voor de accountancysector. Begin volgend jaar komt minister Hoekstra met nieuwe wetgeving die ter consultatie zal worden voorgelegd aan belanghebbenden. Ondertussen tuigen de benoemde kwartiermakers, Marlies de Vries en Chris Fonteijn, diverse projecten op en monitoren de ontwikkelingen en processen waarmee de sector en de keten aan de slag zijn.

“
Er is geen enkel kwaliteitsargument om een vlieguren-criterium in te voeren.
”

Een korte terugblik. Sinds de herfst van 2014 roert het goed in de wettelijke controlepraktijk. Rapport na rapport verscheen over de ervaren kwaliteit. Aangezet door politieke druk en de wil om verandering te creëren, presenteerde de werkgroep Toekomst accountantsberoep vanuit eigen veld het rapport 'In het publiek belang'. Dit rapport biedt een analyse van mogelijke oorzaken en faalfactoren. Met 53 maatregelen moest het werk en de onafhankelijkheid van de accountant verbeteren en het vertrouwen in de sector hersteld worden.

Toezichthouder AFM en de Monitoring Commissie Accountancy constateerden in de jaren daarna dat het werk binnen de sector nog niet op orde was. Dit leidde uiteindelijk tot de instelling van de Commissie toekomst accountancysector (Cta) door minister Hoekstra van Financiën (november 2018). De Cta presenteerde begin dit jaar haar rapport 'Vertrouwen op controle'. De meeste van de 22 aanbevelingen uit dit rapport - zoals het formuleren van kwaliteits-indicatoren (AQIs), de aanscherping van de governance bij grote nOOB-kantoren of de uitvoering van de kwaliteitstoetsingen volledig in handen van de toezichthouder -, worden door het kabinet omarmd.

DRIJVENDE KRACHT

Welke rol speelt SRA in het krachtenveld? We vragen het voorzitter Jan Zweekhorst: "Gezien het belang dat we er aan hechten, heeft het kwaliteitsdenken binnen onze vereniging vanaf 2014 ook een extra vlucht genomen. Niet alleen introduceerden we begin 2014 het verplichte kwaliteitsprogramma Samen Beter waaraan alle vergunninghoudende SRA-leden hebben deelgenomen, ook scherpten we het kwaliteitsbeleid voor alle leden aan. Cultuur en gedragsfactoren, oorzakenanalyses en het beter aantoonbaar maken van kwaliteit zijn veel meer centraal komen te staan binnen de strategie van onze kantoren. Zij gingen daarmee aan de slag, ondersteund vanuit de backoffice."

Daarnaast vindt het SRA-bestuur het van belang om als drijvende kracht binnen de sector te fungeren, met op het netvlies de kenmerken van de multidisciplinaire praktijk en de eigenheid van het mkb. Vicevoorzitter Roland Ogink: "In dat kader zijn we in 2015 samen met de NBA gestart met de doorvertaling van het rapport 'In het publiek belang' naar maatregelen voor de kantoren in het nOOB-segment. Toch een heel ander segment dan die van de OOB's. Die samenwerking kreeg verder vorm in onze deelname aan de stuurgroep Publiek belang, zodat we mede aan het roer staan en invloed kunnen uitoefenen op de ontwikkelingen binnen het Wta-domein."

STAAN VOOR DE ZAAK

“Als verenigingsbestuur vinden we enerzijds dat we onze verantwoordelijkheid vanuit het beroep moeten nemen, we willen staan voor de kwaliteit van de dienstverlening van alle SRA-kantoren. We hanteren niet voor niets een keurmerk”, vervolgt Roland. “En als we constateren dat de kwaliteit van onze dienstverlening nog beter kan of anders moet, dan zullen we daar in gezamenlijkheid aan moeten werken. Maar wat ons betreft doen we dat wel op een effectieve en proportionele manier, met als enige en ultieme doel die kwaliteitsverbetering. Anderzijds willen we daarom onze leden beschermen tegen wet- en regelgeving of maatregelen die doorschieten, geen of weinig effect hebben op ‘kwaliteit’ of disproportioneel zijn. En dat is soms best balanceren.”

Dat ‘balanceren’ ziet het SRA-bestuur nu ook terug in de actualiteit, als het gaat om de uitwerking en implementatie van de aanbevelingen en maatregelen van de Commissie Toekomst accountancysector. “Al met al is het Cta-rapport evenwichtig”, vindt Zweekhorst. “De Cta stelt onder meer dat er geen silver bullet-oplossing voor het kwaliteitsprobleem bestaat, dat er vooralsnog geen definitie voor controlekwaliteit voorhanden is, dat de gehele keten moet worden versterkt, en dat de focus van het toetsen van kwaliteit moet liggen op meerdere factoren maar met een duidelijke focus op het kwaliteitsbeheersingssysteem. Dat kunnen wij niet anders dan onderschrijven.”

POSITIEVE GRONDHOUDING

Ogink vult aan: “In een gesprek met minister Hoekstra, net voor publicatie van de kabinetsreactie op de aanbevelingen van de Cta eind maart, hebben Jan en ik ook aangegeven dat een positieve grondhouding belangrijk

is en dat we willen meewerken aan het door ketenpartijen samen vormgeven van de invulling van de maatregelen. Uit de ledenbijeenkomsten die we begin maart organiseerden, blijkt ook die positieve grondhouding. Maar, en daar begint het balanceren: we hebben de minister ook aangegeven dat we vinden dat we juist vanwege het draagvlak in de keten, samen met alle stakeholders vanuit eenduidige, heldere definities, kaders en vertrekpunten moeten praten. Ondanks dat de minister dat met ons eens is, merken we dat we aan die eenduidigheid nog steeds hard moeten werken.”

Ook voor wat betreft het uitwerken van de maatregelen, blijkt het balanceren. Mede vanwege corona werd het debat met minister Hoekstra in de Tweede Kamer over de maatregelen voor accountantsorganisaties, uitgesteld tot eind september. Parlementaire besluitvorming heeft in dat kader nog niet plaatsgevonden, ook omdat wetgeving nog moet worden voorbereid. Dat nam echter niet weg dat de benoemde kwartiermakers en de diverse partijen in de keten vanaf juni aan de slag gingen met een deel van de aanbevelingen. Zweekhorst: “Voor het SRA-bestuur betekent dit dat het continu de vinger aan de pols houden is, want je wilt in het proces geen onomkeerbare stappen maken zonder dat het parlement gesproken heeft, zonder dat er wetgeving ligt.”

Wat zijn de mogelijke consequenties voor uw kantoor? We zetten er een aantal op een rij:

- De minister wil dat accountantsorganisaties gaan rapporteren over de kwaliteit van de uitgevoerde controles aan de hand van objectieve kwaliteitsindicatoren, zogenaamde audit quality indicators (AQIs). De rapportages worden op één openbaar toegankelijke plek verzameld en beschikbaar gesteld. Hierdoor

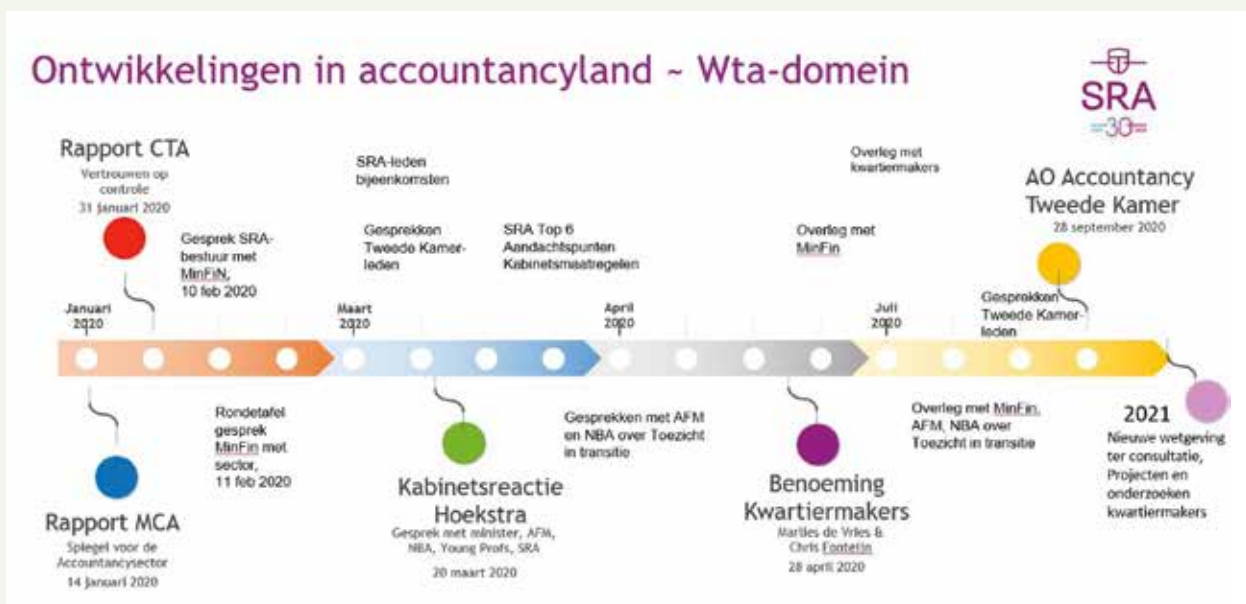

“

ROLAND OGINK
Als we constateren dat de kwaliteit van onze dienstverlening nog beter kan of anders moet, dan zullen we daar in gezamenlijkheid aan moeten werken.

”

Ontwikkelingen in accountancyland ~ Wta-domein

JAN ZWEEKHORST
Onze kantoren zijn van groot belang voor de BV Nederland en dat willen we zo houden. Dat betekent dat de markt toegankelijk moet blijven voor alle leden.

ontstaat meer inzicht en transparantie bij stakeholders. Waar nodig zal deze verplichting wettelijk worden vastgelegd. U zult dus meer moeten gaan vastleggen en aantoonbaar maken hoe u werkt aan het verbeteren van kwaliteit.

- De grootste nOOB-accountantsorganisaties moeten hun governance verstevigen met een intern toezichtsorgaan, bijvoorbeeld een raad van commissarissen. De minister wil voorts de huidige bevoegdheden voor het interne toezichtsorgaan verder uitbreiden met goedkeuringsrechten voor belangrijke besluiten op het gebied van winstuitkering, beloningen en investeringen. De minister gaat bekijken hoe de groep 'grootste nOOB-kantoren' moet worden afgebakend. Naar verwachting zullen minimaal 14 SRA-kantoren rekening moeten houden met de instelling van een intern toezichtsorgaan.
- Accountantsorganisaties zullen nadrukkelijk oog moeten hebben en houden voor een duurzame waarborging van een kwaliteitsgerichte cultuur, voor aspecten als werkdruk en arbeidsomstandigheden. Deze aspecten zullen ook worden meegenomen in de eerdergenoemde AQLs.
- Ondanks dat (de verantwoordelijkheid van/voor) het toezicht op accountantsorganisaties wettelijk gezien al bij AFM ligt, wil de minister de uitvoering van de kwaliteitstoetsingen in het wettelijke controledomein volledig neerleggen bij de toezichthouder. Het huidige convenant met SRA komt daarmee te vervallen. Dat zou betekenen dat SRA-kantoren met een Wta-vergunning getoetst gaan worden door zowel de AFM (Wta-domein), als SRA (NBA-domeinen: vrijwillige controle, samenstelopdrachten, beoordelingsopdrachten, overige accountantsopdrachten; fiscale domein en Wwft-domein.)
- De minister doet nog onderzoek naar mogelijke invoering van een vliegurencriterium. Kantoren met een kleine portefeuille (tot 10 wettelijke controles) zouden hun vergunning moeten inleveren. Dat zou betekenen dat bijna de helft van het huidige aantal vergunninghouders geen wettelijke controles meer mag uitvoeren.

AAN DE BEL TREKKEN

Juist vanwege het mogelijke risico op onomkeerbare en disproportionele stappen binnen het uitwerkingsproces van de aanbeveling rond het toezicht, vond het SRA-bestuur het noodzakelijk om in september aan de bel te trekken. Ogink: "Gezien onze positieve grondhouding en de mogelijkheid om in gezamenlijkheid vorm te geven aan de uitwerking van aanbevelingen en maatregelen, zijn we vanaf juni met de AFM, NBA en het ministerie van Financiën om de tafel gaan zitten. We spraken een processtructuur af, in de vorm van een stuurgroep (met Jan als SRA-vertegenwoordiger) en een projectgroep waarin ik samen met Dick Meester van de Reviewcommissie zitting heb."

Gedurende de vele zomerse overleggen draaide de positieve grondhouding binnen het SRA-bestuur om in ernstige zorgen. Zweekhorst: "Als je als partij het belang van draagvlak en samenwerking binnen een complex verandertraject onderschrijft, dan werk je naar mijn idee ook daadwerkelijk samen, wisselt ideeën uit en verken je de meest optimale en door elke partij gedragen oplossing, met respect voor elkaars rol en verantwoordelijkheden. Toch zagen we die benodigde gezamenlijkheid in de overleggen niet helemaal terug. Dat doet het proces en het uiteindelijke resultaat geen goed." Ook zijn er zorgen over de inhoudelijke uitgangspunten voor de overdracht van de kwaliteits-toetsingen, over de wijze van toetsing door de toezichthouder na overdracht, en over de effecten van een aanzienlijke kostenstijging en een mogelijk vliegurencriterium op kleinere leden, die tijdens de overleggen besproken zijn.

ROET IN HET ETEN?

"Ons doel binnen dit traject is en blijft kwaliteitsverbetering en kwaliteitsborging, en de wijze waarop we dat zo goed mogelijk voor onze leden kunnen regelen", vertelt Ogink verder. "De aanbevelingen die de Cta in dat kader rond toezicht en kwaliteitstoetsingen heeft gedaan, namelijk temperaturen op meerdere niveaus en met een duidelijke focus op het kwaliteitsbeheersingssysteem, zijn conform ons eigen verenigingsbeleid. De aanbeveling om de wettelijke frequentie van de toetsingen te verhogen voor het niet-OOB-segment van zes jaar naar drie jaar, ligt in het verlengde van de aangepaste toetsingsfrequentie die de Reviewcommissie hanteert, bijvoorbeeld in de vorm van de inventarisatiegesprekken. Dat hebben we met z'n allen binnen onze vereniging opgebouwd en dat koesteren we. Zonder roomser dan de Paus te willen zijn, vinden we het wel belangrijk dat we deze elementen op z'n minst behouden. Anders staan de kranten over een paar jaar bol van het feit dat het zo slecht gesteld is met de kwaliteit in het niet-OOB-segment."

"We moeten het kind dus niet met het badwater weggoien, om maar eens de reactie van een Tweede Kamerlid te gebruiken", lacht Zweekhorst. "Onze kantoren zijn van groot belang voor de BV Nederland en dat willen we zo houden. Dat betekent dat de markt toegankelijk moet blijven voor alle leden. Dus ook voor de SRA-kantoren met een kleinere klantenportefeuille. Een Wta-vergunning moet ook rendabel en betaalbaar blijven. De aangekondigde stijging van de toezichtkosten en het nog te onderzoeken vliegurencriterium kan daarbij nog wel eens roet in het eten gooien. Let wel, er is geen enkel kwaliteitsargument om zo'n criterium in te voeren. Sterker nog, kijkend naar de kwaliteitstoetsingen vanaf 2016, dan constateren we dat het gemiddelde toetsingsresultaat van kantoren die minder dan vijf wettelijke controles uitvoeren, aanzienlijk hoger ligt dan bij de andere categorieën."

Domein	Wta-domein	NBA-domein	NBA-domein	NBA-domein	NBA-domein	SRA-domein	SRA-domein	Wwft-domein	HT
	Wettelijke controle	Vrijwillige controle	Samenstellen	Beoordelen	Overige accountants-opdrachten	Fiscaal	Inventarisatie-gesprekken		
Toezicht-houder	AFM	NBA	NBA	NBA	NBA			BFT	Belasting-dienst
Kwaliteits-toetsingen	??	SRA	SRA	SRA	SRA	SRA	SRA	SRA	SRA
Op basis van	Wta	Wab	Wab	Wab	Wab	Kwaliteits-beleid/keurmerk	Kwaliteits-beleid/keurmerk	Wwft	Kwaliteits-toetsing SRA
Legitimatie via	Wta Wetgevings-proces	Accreditatie	Accreditatie	Accreditatie	Accreditatie	Leden-vergadering	Leden-vergadering	Toezicht-arrangement	Convenant

VANUIT EIGEN KRACHT

Om toch voorwaarts te kunnen blijven gaan in het proces, besloot het bestuur even pas op de plaats te maken. Het risico bestond dat onomkeerbare stappen werden gezet, zonder dat gebruikgemaakt is van de ruimte om (alternatieve) invulling gezamenlijk te verkennen, en zonder dat het parlement haar goedkeuring aan de kabinetsreactie en aanbevelingen heeft verleend. "We hebben onze ernstige zorgen geuit en daarop bij partijen aangegeven eerst het parlementaire besluitvormingsproces te willen afwachten, voordat we in gezamenlijkheid weer verder werken binnen de processtructuur. En zo gebeurde het ook. Daarna hebben wij onze zorgen ook gedeeld met de Cta, de kwartiermakers, Tweede Kamerleden en MKB-Nederland", aldus Ogink.

Daarnaast hebben diverse SRA-bestuursleden gesprekken gevoerd met politieke fracties en leden van de vaste commissie voor Financiën in de Tweede Kamer. Daar vond eind september een rondetafelgesprek en een debat met minister Hoekstra over de 'toekomst accountancy' plaats. "Onze afdrank is dat de minister veel voor zich uitschuift en de verantwoordelijkheid bij de kwartiermakers neerlegt. Hij ziet de zorgen voor het mkb wel, maar beoordeelt die nu als proportioneel. Het is aan ons om de proportionaliteit van kosten en wijze van toezicht steeds onder de aandacht te blijven stellen en houden, zoals bijvoorbeeld met het artikel in Het Financieele Dagblad. Eigenlijk zoals we dat altijd doen in onze lobby: stakeholders in- en extern blijven informeren, balancerend, maar vanuit eigen kracht", besluit Zweekhorst.

STANDPUNT SRA-BESTUUR PROCES HERZIENING TOEZICHTSTELSEL WTA-DOMEIN

- De toezichthouder is vanaf 2006 verantwoordelijk voor het toezicht in het niet-OOB-segment. Dat verandert niet.
- Het huidige stelsel is ingericht conform de Wta. De ervaren ondoorzichtigheid en complexiteit is meer

een communicatie-uitdaging dan dat dat negatief uitwerkt op 'kwaliteit'.

- De uitgangspunten van het Cta-rapport 'Vertrouwen op controle' nemen we als basis. Dat betekent onder meer:
 - a. dat er ruimte is om te zoeken naar een alternatieve invulling dan volledige overdracht van de kwaliteitstoetsingen aan de toezichthouder.
 - b. dat toetsingen zien op meerdere niveaus, met een nadrukkelijke focus op kwaliteitsbeheersings-systemen in plaats van een dossierreview.
 - c. dat de frequentie van toetsingen verhoogd wordt.
- Definieer 'kwaliteit' en formuleer een visie waar die 'kwaliteit' over vijf jaar moet staan.
- Het stelsel moet van toegevoegde waarde zijn voor de kwaliteit van SRA-kantoren met een Wta-vergunning. De elementen uit het huidige systeem die kwaliteitsverhogend werken, zoals de lerende omgeving binnen onze vereniging, moeten behouden blijven.
- Het stelsel moet toegankelijk blijven voor alle getoetste SRA-leden. De Wta-vergunning moet betaalbaar en rendabel zijn en blijven.
- Het stelsel moet van toegevoegde waarde zijn en toegang tot de markt geven voor de klanten in het niet-OOB-segment.
- Om de SRA-kantoren te ontlasten en verdergaande gelaagdheid in het toezicht te voorkomen, is afstemming en integrale uitvoering van kwaliteitstoetsingen van de diverse domeinen van belang.

Mochten de kwaliteitstoetsingen in het Wta-domein in de toekomst (in welke vorm dan ook) door de toezichthouder worden uitgevoerd, dan wijzigt er in het totale stelsel van kwaliteitstoetsingen niet veel: alleen het rode domein. De Reviewcommissie zal de kwaliteitstoetsingen op de NBA- en andere domeinen bij alle SRA-leden blijven uitvoeren. Op het Wta-domein kan SRA in een eventuele nieuwe situatie juist vanuit de verenigingsgedachte op een andere manier invulling gaan geven aan kwaliteitsondersteuning van de SRA-leden met een Wta-vergunning. ■

LOBBY OP SRA.NL

Wilt u meer weten over onze lobbyactiviteiten? Check onze website en klik op Belangenbehartiging. Bovenstaande en alle andere lobbyonderwerpen treft u hier uitgebreid gekaderd aan: nieuws, standpunten, dossiers. Wilt u reageren of heeft u vragen? Mail naar Saskia Danse, sdanse@sra.nl of bel 030 656 60 60.